

БҮРЯТ — МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Советэй орган

№ 292 (3232) | 1940 оной декабринь 18, среда

СЭН 10 МУНГЭ

Чкаловой дураасхаалда

Декабринь 15-да, Москвада гражд-данска агаарай флотой Центральна байшан соо агуухэ летчик Валерий Павлович Чкаловой дураасхаалда зорюудан вечер үнгэргэгдэбэ. Эндэ мянга шахуу хүнүүд—агаарай флотой летчи-гууд, инженерүүд, техникүүд, стая-

цын предпринятинуудай стахановецууд суглархан байна. Сугларгашадай дунда СССР-эй Авиационно-Промышленностиин Арадай Комиссар Шахурин, гражд-данска агаарай флотой Главна Управ-лениин начальнигай орологшо Каргу-шов ба Ем. Ярославский, Советскэ

Союзай геройнууд бии. Советскэ Союзай геройнууд Смускевич, Юмашев, Туржановский гэгшэд Чкаловой тухай дураасхаалдай үгэнүүдэ хэлэбэ. Суглаанда хабаадагшад хадаа ехэхэ дэшилгэтэйгээр цүх. Сталинда баярые хүргэбэ. (ТАСС).

ТРАКТОРИСТНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ— БОЛЬШЕВИСТСКЭ АНХАРАЛ

Манай республикын хүдөө ажагтые механизацилга сах үргэлжэ ургажэ байгаа условидо механизаторска кадрнуудые бэлэдхэлгэ угаа ехэ удхашанартай хэрэг мүн. Машина ба тракторнуудые бүтөөсэтэйгөөр ашаглаха амжалтыень түб-цын түрүүнэ байн мэргэжэлтэй кадр-нууд шийдэхэ байһань эли. Тиймэһээ, мүнөө сагай орёо ба томо машинануудые, олон янзын тракторнуудые шала-мараар хүтэжын тулала, тэдэнэй техни-кыне байса шудаха шухала болоо.

Зүгөөр, трактористнуудые ба комбай-пернуудые бэлэдхэлгэ манай энгэ тон муугаар ябууламда. Аймагуудай парти-на, советскэ организацинуудай хү-тэлбэрилэгшэд, илангаяа Наркомзем ба МТС үүдэй дирекцинууд болбол механизаторска кадрнуудые түсэбэй ёһоор саг болзор соонь бэлэдхэхэ тушаа эрд шанга хэмжээ абаагүй. Түбхын түрүүн-дэ мехпругуулинуудта ба МТС-үүдэй дэргэдэхи курснуудта хураха хүнүүд түсэбэй ёһоор абтаагүй, харин тэдэнэй орой хаханын үшөө дутуу байна.

«Б.-М. Унэн» газетын үсэгэлдэрэй померто тунхаглагдаһан, «Механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ тухайда» ВКП(б)-гэй Обкомой Бюрогой шийтхэбэ-рийн ёһоор мехпругуулинуудта ба МТС-эй дэргэдэхи курснуудта хураха хүнүүд абтагтые декабринь 20 болотор бүрин дүүргэхэ хэрэгтэй.

Колхозуудай правленинүүд хадаа механизаторска хургуулинуудта ба трактористнуудай курснуудта хургаха хү-нүүдые дары эльгэхэ уялгатай. Зүгөөр, энгэндэ эрхим стахановецуудые, орол-досотой шаламар хүнүүдые шэлэн олохо шухала. Зарим колхозуудай хүтэлбэри-лэгшэд болбол эдэ курснуудта залхуу, ходоынуудые гү, али машинаар ажал-лажа шадахагүй, ийнхүд хүнүүдые эльгэхэ хэдлэгэ гаргадаг. Энэ хадаа тон буруу ябадал гэшээ. Ерөөдүн трактористнууд, комбайнернууд, шофер-нууд хадаа гүрэнэй машинын рульда хуужа, тэрэниэ бүтөөсэтэйгөөр, шала-мараар хэрэглэхэ хүнүүд болохо бай-хынь бидэ мэлэнэби. Тиймэһээ, кур-сантнуудые шэлэн олоогодо тон серье-ноор ханлаха хэрэгтэй.

Мүн механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэдэ басагадэ хургаха тухайда анхаралаа табижа ушартай. Техническа эрдэм шуудалад, машинаар ба тракто-раар ажаллажа, үндэр бүтөөсөнүүдые туйлажа байһан басагад-тракторист-канууд манай республика соо яһала олон. Ийнхүд МТС-эй трактористка А. Мешова, Галгайн МТС-эй Батуева, Иволгын МТС-эй В. Загуева ба бусад олон трактористканууд стахановска хү-дэмэрийн жэшээ харуулам.

Эхэнэрүүд болбол тракторай рульда хуухаһа гадна, комбайн ба автомобиль хүтэлнэ. Иволгын Аймаговдэй депутат, партиин кандидат Цэндэ Нимаева гэг-шэ хэдэн жэл соо «У-2» трактораар ажаллаад, мүнөө жэлдэ комбайнерка болоо.

Тийнбэ-яабашы басагад тракторист-кануудые бэлэдхэлгэ ималта муу байна. Нейдон минл 156 басагад тракторист-нуудай курсда хураһан байгаа. Мүнөө жэлдэ механизаторска хургуулинуудта ба курснуудта эхэнэрүүдые абалга тон хангалтагүй байна.

Мүнөө үедэ хуража байһан курсант-нуудай дунда эхэнэрүүдын минл 89 процент болоо. Зарим колхозой ба МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ тооногүй. Обкомой Бюрогой тогтоолой ёһоор, мүнөө жэлдэ бэлэдхэ-лэхэ механизаторска кадрнуудай 30

процентнэ эхэнэрүүд байха ёһотой. Энэ зорилго бэлдүүлгые МТС-үүдэй ба мехпругуулинуудай директорнууд хан-гаха уялгатай.

Баргажалай, Закаменай, Кяктын Селев Думын МТС-үүдэ трактористнуудые бэлэдхэхэ хүдэмэри тон муугаар габицганхай. Хуралсадай хэрэгтэ эм-хитэйгээр, түсэбэй ёһоор ябуулха шу-хаа. Хурагшадта шаламар, опытодэй хүнүүдые хабаадуулам, хуралсадай ша-зарынь саг үргэлжэ шалгажа байха хэрэгтэй.

Хурагшад болбол занятидаа муугаар бэлэдхэһэн дээрэһэнь, курсантнууд бол-бол тэдэнэрэй лекцие һинхрэхэдгүй ушарнуу үзэгдэнэ. Татауровскын мех-пругуулиин багша Голькын хэлэһэн лекцие ойлгоногүйбид гэжэ курсант-нууд сэхэ мэдүүлдэг байна. Т-оринан ххжуугаар, практикые шухалшалан осынгөө МТС-эй ба аймаг соон эрхим стахановецууд-трактористнуудай хү-дэмэрийн опытодэй үргөөнөө танилзуу-ла шухала.

Мехпругуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба МТС-үүдэй дирекцинууд хадаа курсантнуудта байра байдалай, эдөө хоолой ба культураар амарха услови байгуул-ха ёһотой. Иймэ услови дутамаг дээрэ-һээ курсантнууд гэр гэртээ таржа ябашоод занятиһаан таһариаг ушар-нууд үзэгдэдэг. Татауровскын мехпругуулида хурагшадай хамтын байрань хирэтэй муухай ба хүйтэн байна. Тий-гөөшөө, хургуулиин директор цүхэр Санжиян энэниэ орто хөржсөөнгүй. Иймэ байдалые дары заһажа, курсант-нуудта байра байдалынь хайнаар тү-хөөрхэ тухайда анхарха хэрэгтэй.

МТС-эй директор бүхэн энэ жэлдэ кадрнуудые бэлэдхэхэдэ үнгөрөгшэ жэлнүүдэй алдууе хараадаа абаха ёһо-той. Түбхын түрүүнэ курснуудые эм-хидхэлгэдэ ношборолго гаргажа болохо-гүй. Нейдон зарим МТС-үүд курсна оройтожо эхилээд, хабар—богонихон болзор соо яаралтайгаар дүүргэһэн бай-гаа. «Ярахаһаа—даараха» гэжэ—бу-ралсаайн шаар муу байгаа. Жэшэнь, үнгөрөгшэ хабар С.-Думын, Ушөө-тын, Окivio-Ключевскын МТС-үүдэй дэргэдэхи курснуудта хуража гараһан трактористнуудай олонхын трактораа хайшан сээд харуулаха тухайда эле-ментарна заабаринуудые мэдэхэгүй бай-һан юм. Энэний результатта тон ха-риуулалтай үедэ—хабарай тариалын ү-дэ дур агдаһан МТС үүдэй олоншог трактористнуудынь нормальнаар ажал-лангүй, минл байдаг һэн. Энэ алдууе мүнөө жэлдэ дабтажа яабашы болохо-гүй.

1941 оной февраль хүрэтэр бүхы машинно-тракторна станцинууд хуушан трактористнуудые шөнөөр аттестаци-гыне эмхидхэхэ болоо. Энэ шухала хэ-рэгтэ правительство тогтоолтой зо-хидуулам, эрхимээр үнгэргэе!

Механизаторска кадрнуудые бэлэдхэ-хэ хургуулинуудта ба трактористнууд-дай курснуудта хурагшад болбол имал-та залуушууд байхань эли мэдөгдөнэ. Ушар нимэһээ, тэдэнэй дунда нийтын хүдэмэри ябуулха ба хуралсадай ша-нарые хайжаруужына түдөө социали-стическэ соревновани эмхидхэхэ тухайда комсомольско организацинууд ханалаа табижа ёһотой.

Механизаторска кадрнуудые бэлэд-хэлгэ—гүрэнэй шухала хэмжээбуулга мүн. Энэ хүдэмэриэе большевистскээр эмхидхэхынь газартарлалангай ор-гануудһаа, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд-һөө эридгэнэ.

Овощевод Цыдыповэй бригада

Иволгын аймагай «Гэгээрэл» колхоз болбол ВКП(б)-гэй XVIII съездһээ хой-шо овощин ажагыда анхарал ехээр хайдуулам болсо. Огородой бригадын бригадирээр өөрын колхознык Пурба Тугтович Цыдыпов хүдэмэрилдэг. Пурба хадаа энэ ш не ажагыһаа элбэг ургаса туйлахын түлээ ехэтэ оролоно. Огородоо хайнаар харууламдаг, удобрени хэдэг болобо. Пурба Пыдыповэй бригада 1939 ондо 78000 түхэ-ригэй олзо огородоо олоһон юм. Цы-дыпов эрхим алаалараа хүдөөагзын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха хү-дтэ эрхэ туйлаһан байна.

Выставкын опылоор баяжаһан брига-дир Цыдыпов хадаа энэ жэлдэ бүри хайнаар ажаллаба. Огородоо 258000 түхэригэй олзо колхозоо оруулаа. Мүнөө, опытно овощевод Цыдыпов-вэр толгойлогдожо ябаһан, огородой бригада болбол эрхэ тариалда хайнаар бэлэдхэжэ байна. Хэрэглэгдэхэ парни-гуудай рамануудынь түхөөрөгтөжэ, ху-лан хашануудаар хүрээлэгдэбэ. Огоро-дойн поли намар хахалагдаһан юм. Бригадын болбол наг шөбхэ аджажа, овощин культурануудай үрөөнэ хаажэ хаяар гүйсэхдэхэнь.

А. ИЗОЛГЫН.
Хамтын малажалые хөгжөөхын түлөө

Хамтын малажал хүгжөөхэ зорилгоор Тунхэнэй аймагай, «Путь Ленина» кол-хоздо жэлэй түсэб гүйсэхдэлгэдэ 156 толгой эбэртэ томо малнууд, 25 морд дутаһан байша. Тус колхозойхид болбол хамтын мал үсхөөриалхэ хэрэгтэ угаа өхэ удхашанар олгожо, байгша барын 2-то болоһон хамтынгаа суглаан дээрэ ийгэжэ шийдэхэ: «Малажалые хүг-жөөлгөөр жэлэйгээ түсэбнэ гүйсэхдэ-хын тулала колхозинуудай үмын малһаа контрактаци хэхэ». Энэ өхэ удхашанартай хэрэгтэ түрүү колхозни-гууд активнаар оролсоо. Стахановка Ешэ Аббаева 5 толгой эбэртэ малтай ба гурбан хонитой аад, 3 үхэр ба 1 хони контрактацида угэбэ. Даша Нилта-нов, Лобсан Миронов, Дылык Тарашин-нов, Пагба М тувэ ба бусад колхозни-гууд 2-2 толгой мал контрактацида.

Л. Д. МАРЗАЕВ.
Урдынхиддал адли
Мүнөө хүрэтэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшөнө нү-хэр Гапилов) болбол малаа дулаанаар үбэлжүүлэхэ хэрэгтэ эрд хэмжээнүүдые абанагүй. Ушөө 600 хонидойн байра шаһагдаагүй байһаар. Тэрэни саад тээ үбөненин гамгүйгөөр, нэриогүйгөөр гаргашалагдаа.

Сам. БИЛИКТУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чер овича район-й Чагор нотагай хүсэдбэшэ дунда хур-гуулиин директор—исмосомолка Г. М. Лавренко тарягшад-эхэнэрнүүдэй дун-да һингалтын эхилхэ тухай СССР-эй В.рховно Советэй Президиумэй Уназ уншажа байна.

ВКП(б)-гэй Централна Комитет болбол большевистскэ партиин тон хуушанай деятельнүүдэй нэгэн болохо, «Правдын» редакциовно коллегини член
Вадим Александрович БЫСТРЯНСКИЙ
1940 оной декабринь 14-дэ наһа бараһан ие гүзээги шаналалтайгаар нэдээсэнэ.

ВКП(б)-гэй Ленинградска Городской Комитет болбол Ленинградска партиина организациин шударгуу деятель, тон хуушанай п. онагандист, 1907 онноо хойшо ВКП(б)-гэй член, ВКП(б)-гэй Ленинградска Городской Коми-тетэй члн
Вүхэр Вадим Алекс ирович БЫСТРЯНСКИЙ
1940 оной декабринь 14 дэ наһанһаа нүг элэнэй тухайда гүзээги гашуудал-тайгаар тунхаглан.

В. М. Молотовай нэрэмжэтэ Московско энергетическэ институтые шагналга

СССР-эй Верховно Советэй Президи-умэй декабринь 13-най Указаар В. М. Молотовай нэрэмжэтэ Московско эне-ргетическэ институтай 35 жэлэй юби-лейе тэмдэглэн, дээдэ мэргэжэлтэй ин-

В. М. Молотовай нэрэмжэтэ Московско энергетическэ институтай хүдэмэрилэгшэдые шагналга

СССР-эй Верховно Советэй Президи-умэй декабринь 13-най Указаар В. М. Молотовай нэрэмжэтэ Московско эне-ргетическэ институтай 35 жэлэй юби-лейе тэмдэглэн, дээдэ мэргэжэлтэй ин-женерно-техническэ ба научна кадр-нуудые бэлэдхэ хэрэгтэ тухай габьяа-нуудые туйлаһанайн түлөө тус ин-ститут Ленинэй орденээр шагнагдаба.

НҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ТАИ БА ИНДО-КИТАД ХООРОНДЫН ДАЙНАЙ ЯБУУЛГАНУУД

НЬЮ-ЙОРК, декабринь 14. Юнайтед Пресс агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор Комбожа ба Лаос провинцинуудта Таи ба Индо-Китад хоёрой сэрэгүүдэй хилэ дээрэхи тулалдаан үргэлжэлгөөр байна. Хилын асуудалуудые шийдэхэ тушаа дипломатическа ябуулганууд хэлдэнгүй гэжэ французска тухай кругуудаар хэлсэнэ. Таин правительствын хилын асуудалуудые шийдэхэ хэлсээнүүдые нэргэхэ зүбшөөл гаргамсаар лэ Банг-когто ябахаар Франциин комисси бэ-лэн. Зүгөөр, Таи болбол Бангкогтохи французска дипломатическа миссиян дуралдалые толгойг хэбэртэй. Нүгөө талаһаань, французска Индо-Китадай засаг Таин тусгаар бэшэ дуралдалнуудые мүн тооногүй.

Французска самолетууд болбол Таида эсэргүү хэмжээ болгон, Саваннакетһээ баруун-хойгуур Мукые довтолжо, 24 өмбө хялаб.

Декабринь 12-ой хүни французска самолетууд хадаа Таин зүүн-урда хүй-да Убон гэжэ городто довтолгоонуудые хэлэн байна.

ОХРЫН ВОСТОГДОХИ АНГЛИЙСКА КОМАНДОВАНИН МЭДЭЭСЭЛ

ЛОНДОН, декабринь 15. (ТАСС). Ливини граница дээрэ сэрэгэй ябуулга-нууд үргэлжэлжэ байна гэжэ, ойрын Востогдохи хуурай замай английска хүсэний командовани мэдээсэнэ. Бусад фронтнууд дээрэ хубхалтагүй.

Финляндида болохоё байгаз президентскэ нунгалтанууд

ХЕЛЬСИНКИ, декабринь 14. (ТАСС). Дек-өрийн 19-дэ шэнэ президентын нунгалтанууд болохонь. Энэ болохоё бангаа нунгалтанууд хадаа юрын нунгалтануудһаа илгалтай гэгбэл, мүнөө Финляндийн правительство хадаа Финляндийн Конституцида хараалагдаһан президентын нунгалтануудай системэ-һээ арасаа. Конституцингаа ёһоор, президентын нунгалтанууд болбол 6 жэлдэ нэгэ дахин, хоёр шатада голо-сованар хэгдэнэ; түрүүшээр 300 нунгал-шадые нунгадаг ба нүүдэрнэ тэдэнэ президентэ нунгадаг байгаа. Хэрбээ президентэ кандидатнуудай нэгэн хэ-хадһаа ехэнхи голос алаа һаа, тэрэ хадаа нунгалдан дээрэ тоологдог ба хахадһаа үсөөниэ абаа һаань хоёр.

Италин мэдээсэл

РИМ, декабринь 15. (ТАСС). Итал-янска командовани мэдээсэнэ: «Үсгэл-дэр Калунцио—Сольмун—Бардия район-до үглөөнэй улаан наранһаа үдэш улаан наран болотор английска ба италийнска сэрэгүүдэй хоорондо хатуу шанга тулалдаанууд болобо. Довтолоо да довтолуула хоёр сагүргэлжэ нэлгэ-лэжэ байгаа. Дайлалданай нүүлээр дайсанай бронешананууд ба танк-нууд олзороо таранхай байба. Зүгөөр, дайсанай довтолхы хүсэнүүд үшөө бу-руулагдаагүй.

Үсгэлдэрэй тулалдаан дайсанай 11 самолет унгалтада һэн. Декабринь 13-да английска 12 самолет сохигдоһон гэжэ нэмэлтэ мэдээгээр элрүүдэгдэбэ. Тэрэ үдэр 6 италийнска бомбодогшо само-ледууд өөрынгөө багада тэхэрибэгүй. Дайсанай Триполи ба Брдине до-втолхонь хоёр самолетынь уагаагда-һан байна.

НҮҮЛЭЙ ЧАСТА

„Тайсей иноксанкай“ ассоциациин центрайна советэй онсо сесси

ТОКИО, декабринь 16. (ТАСС). Япо-нко Домей Цусин агентствын мэлэсэ-хэнь хадаа, мүнөөдэр Токио дээрэ «Тай-сей иноксанкай» ассоциациин цент-ральна советэй онсо сесси нээгдэбэ.

Тус сессидэ 205 делегатууд, хэрэгтэ кругуудай 48 түлөөлэгшэд ба ассоци-ациин президент премьер Ковоэ ба бусад хабааталсаба. Сесси гурбан үдэр соо үргэлжэлэе.

Неапольда Англиин авиациин довтолго

ЛОНДОН, декабринь 16. (ТАСС). Декабринь 14-най хүни, Англиин бом-бардировщицууд болбол Неапольда ам-жалатай довтолго хэбэ гэжэ, Востог-дохи Англиин агаарай хүсэнуудэй ко-мандованиин комюнике соо хэлэгдэнэ. Неапольска гаваньда сугларал байһан, дайсанай крейсериүүд, эсминецууд бол-

бодогдобо. Табам бомбонууд корабль-нууд дээрэ сэхэ унаба. Энэний өсөжтэ, дүрбэн өхөнүүд тэнхэрэлтэнүүд болоһон ба түймэр болоо.

Мүн энэнтэй хамта, аэродром ба түмэр замай станци бомбодогдобо. Ан-глиин самолетууд өөрынгөө багада буса-һан байна.

Зүүн Африкада, Голлабаты гэжэ зондо италийнска авиаци хадаа дай-санай сэрэгэй объектнуудые бомболобо. Эритрейдэ зарим газарнуудта англича-нууд агаарай довтолго хэбэ. Гарза үгы ба материальна хохидо бага.

Улан доогуур ябадаг «Негелий» гэг-жэ италийнска онгосо хадаа «Саут-гемптон» типэй английска крейсериэ Египетэй эрье шадар шэнгэбэ.

Греческэ фронтын элбэ участогуу-даар болоһон дайсанай тулалдаанууд гэр-гэ сохигдобо; дайсан нилээд гөгг-лэдэ оробо. Италийнска агаарай хүсэ-нүүд газар дээрэхи сэрэгүүдтэйг ө хаб-саран, греческэ сэрэгүүдэй сугларалта-нуудые, ашаануудые ба транспортын колоннонуудые амжалтатайгаар довтол-обо. Агаарай бусад хүсэнуудынь Солонж —Афины түмэрзамай лини дээрэ Вла-дук гэжэ станцие гомтэбэ.

Партийна ажбайдал

Шухалын шухала зорилго

Хүдөө аж ахуйгаар Сталинска Гурбадхи Табанжэлэй планине үлүүлэн дүүргэхин түдөө, Хүдөөажалын бүхэс...

Хэрбөө 1939 оной выставкэе бүхы дээрэ нэгэнь аймаг хабаадагуй байхан аад, 1940 ондо 4 аймаг хабаадаба.

Бичурын аймагай, Рагоский нэрэмжэтэ колхозой хаалша Куренкова М. К. жэл бүхэндэ 18 үшөө түрүүлжэ, тэдэнэ тобир тарганаар түжүүлжэ.

Зантрайг аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой зэвөөд нүх. Киселев гектар бүриһөө 53 цент.; Бичурын аймагай, Калининэй нэрэмжэтэ колхозой зэвөөд нүх.

1939-1940 онуудта маай республикаа 2216 хүнүүд Хүдөөажалын выставкэе хабаадахаар баталагдахан юм.

Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй эхин партиорганизацинуудай үүрэг угаагс. Тэднэр социалистическэ соревнование толгойлох, эдэ мурьсэтшэдэй эрхмүүднэр 1941 оной Хүдөөажалын бүхэсэозна

выставкэе кандидатые шэлэн олохо ба тэднэй бүхы документүүдэе сэг соонь бүридүүлжэ ёһотой. Мүнөө бүхы аймагууд ба районуудта 1941 оной выставкэе хабаадаха эрхмүүдэе өлнрүүлжэ ба документүүдэеь сэгбохо хүдэлмэри ябуулагжаа байна.

Колхозуудай партиорганизацинууд болбол колхозойгоо правлентэй хамта выставкэе хабаадагшдай өшүүдэе шэнжэн үзэлтэе эмхидхэ ба тэдэ ошүүдэеь колхозуудта, МТС-үүдтэ үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, колхозуудай ажамые бүхы хэмжээгээрн хүгжөөхын түдөө тэмсэдэ бүхы колхознуудуудэ элүүлжэ ёһотой.

Баргажанай аймагай, Карл Марсын нэрэмжэтэ колхоз (партиорганизацины секретарь нүх. Раднаев) болбол хүдөөажалын выставкэе хабаадаха хүндэтэ эрхын түдөө тэмсэе, өшүүдэ амжалтанууды туйлаба.

Колхозуудай партина организацинууд болбол хүдөө ажлын выставкын удхашанарын үлдешанарын бүхэсэй, МТС ба МТМ-үүдэй хүдөлмэришэ бүхэсэй мэлэрэлдэ хүргэхын тулаа ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха ёһотой.

Хүдөөажалын выставкэе хабаадагшдаа зориулан тогтоомдонон показателнууды колхозууд ба совхозуудай бултадаа дүүргэлгын түргөөр хангалта гудал, биденер болбол хүдөө ажамы тушаа Гурбадугаар Табанжэлэй бүхы планай дүүргэлтэе түргөөр хангалтабли. Гурбадугаар Табанжэлэй түсэбэе дүүргэхын түдөө социалистическэ соревнованин эмхидхэшэ, Хүдөөажалын бүхэсэозна выставкын удхашанарын энвэндэ байна.

Е. ХЕПХЕЕВ.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

Хулган ааша гарганаһын түдөө ба судар шидхэгдэнэн А. К. Соколовые партина кандидатнаа гаргалан,

Улан-Удын Горкомой шидхэбэрине баталаа.

США-даху ХУНГАЛТАНУУДАЙ ДУНГУУД

Америкийн Холбоото Штадуудта дүрбэн жэл болоод гүрэнэй ба правительствын толгойе—президентые хунгадаг байна.

Хунгуулин кампанин үедэ, США-даху хоёр эгээл томо буржуазна партинууд—демократическа ба республиканска партинуудай хоорондо урдынхи мэтэ гол тэмсээн гарахан байна.

Table with 4 columns: Year, Candidate Name, Party, and Votes. Rows for 1932, 1936, and 1940.

1940 оной ноябрь соо, президентын хунгалтануудтай хамта, мүн конгресстэ хунгалтанууд үнгэрэгдэнэн байна.

танууднаа бүрихэдэг: дээдэ палатаны—сената ба доодон—түдөөлөмшэдэй палата болоно. Сената соо 6 жэлээр хунгалдан 96 сенаторнууд (штадууд бүриһөө 2) байдаг.

США-гэй президент болбол гүйсэхэхэ засагай толгой мүн, конгресс хадаа хуули гаргалта засаг болоно. США-да хуули бүхэниинь эдэ хоёр палатануудта баталагдаг абтаха ба президентын гараа табиһанай үлүүлээр хүсэндэ ородог юм.

1940 оной ноябрийн хунгалтануудта демократууд илажа, тэдэнэр түдөөлөгшөдэй палата соо 267 хуури эзлэб, республиканецууд—162 хуури эзлэб. Демократууд болбол сената соо 3 хуури алабашы, демократическа сенаторнуудай хамтын тоо республиканска сенаторнуудай тооһоо 2 дахин үлүү өхэ байна (66 ба 28).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Молдавска республикын столица—Кишинев город. Александровска улица харгадана. Зүүн талада—КП(б)М-эйн Городской комитетэй байшан, тэг дундань—Гурнай консерваторин байшан, баруун таладань—дунда хургуули.

БАЛТИН ДАЛАЙ ШАДАРАЙ СОВЕТСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУД

I. Литовско ССР

Балтийн далай шадарай советскэ шэнэ гурбан республикануудай дунда Литовско ССР болбол хүн зонийгоо тоогоор түрүү хуури эзэнэ: тэндэхэ зоний тоонь—2.880 мянга болоно.

Литвагай территория хадаа 59.478 квадратна километр болоно. Эхэнэ Дани, Швейцари, Голланди, Бельги мэтлин гүрэнүүдэй эзэмлэжэ байгаа газарнаань үлүү өхэ байна.

Литва—хүдөөажалын орон. Бүхы зонийн 85 процент шахуун хүдөө зоногуудта ажалуудад. Советскэ засаг тогтоолохоо урда тээ газар өдлүүрин өхөлхын помешигүүдтэ ба кулагуудта хабаатай байгаа.

II. Латвийска ССР

Латвийска ССР болбол территорияоро Балтийн далай шадархы республиканууд соогоо эгээн өхөнэ болоно. Тэрэ хадаа 65791 квадратна километр газар эзлэнэ: Латвийн баруун талаан Балтийн далайн эрьсэдэ тулана, тинхэдэ тэндэнэ үргэн өхэ Рижскэ залив бий, тэрэ хадаа сэрэгэй стратегийн талаар өхөхөн удхатай байха юм.

Энэ республика дотор 1.950 мянган хүн ажабуудад. Бүхы зонийн дүрбэнэй гурбан хуби латышууд ба тэдэнэ дүрэй латгалдууд болоно. Ородууд—11,5 процент. Тэрэниһээ гадна, Латвида өврейнууд, полягууд, белоруссууд, литовцууд, эстонцууд бий.

Латви—гол түдэб хүдөө ажамые эрхилдэг орон мүн, зүгөөр промышленностинь арадай ажамыда литвагайхынаа хүрэлгүй өхэ үүргэтэй байна. Бүхы зонийн 60 процент хүдөө ажамые эрхилжэ. Хүдөө ажамыда үндэсн хууриень мал үхдөөрлөг эзлэнэ. Эбэртэ томо малаһын тоо толгой—1270 мянган, хонид—1500 мянган толгой, гахай—900 мянга шахуу, морид—415 мянган. Латвийн промышленностинь юуд бэ гэхэдэ: гол түдэб бүд нэхэдэг, өдөө хоол болбосоруудад ба барилгын предпрятинүүд болоно.

1145 мянган толгой гахай, 1121 мянган толгой эбэртэ томо мал, 914 мянган хонид ба 525 мянган адуу морид бий байгаа.

Литваһаа харин гүрэндэ гаргадаг экспортнь—малажагай продукт, лён, талхан, картофель, үршэн. Литвада гаргалдаг тоһонь барангаа шахуу харин гүрэнүүдтэ худалдадаг хөн.

Литвагай эгээн томо городын ба өртө урдын столицань—Вильно город болоно. Вильнодэ хамта 250 мянган хүн ажабууна. Эндэ бүд нэхэдэг ба өдөө хоол болбосоруудад предпрятинүүд, модо хирөөдөлгын заводууд бий.

Литвагай түмэр зам хадаа 1221 километр ута аад, үргэн линитэй байна. Тэрэшэлэн уйтган динтэй харгынуушны бий юм. Литовско республикын территория дэсгүүр урдадаг ба парохой ябадаг өхөхөн мурэнүүд гөбөл: Немон ба Виляна болоно.

олзоборилгын маягтай предпрятинүүд дээрэ ажаллана. Мянгаад гаран хүдөлмэришэдтэй нэгэ хэвхэн томо предпрятинүүд бий. Ригэдэхэ «Ве» гэжэ электротехническэ завод дээрэ 3 мянган хүдөлмэришэд ажаллана. «Вейрог» гэжэ металл үйлдэбэрлэг заводто 1500 хүдөлмэришэд бий юм.

Республиканы торф ба ой модоор баялг, тэдэнэ бүхы газарын 27 процентые бүрхөөнэ.

Латвийска ССР-эй столица—Ригэдэ 350 мянган хүн ажабуудад ба тэрэ хадаа оройной промышленна ба культура центри болоно. Рижскэ портод өхөнүүд корабльнууд орожо шадха байна. Оройнойн ажамын хоёрдөг центри Ливая (Либав) гээшэ—угаа шухала удхатай далайн үбэлдөө хүрэдгүй порт мүн, тэнгэ һайд түхөөрэгтэй гавань бий; Ливаяда 57 мянган хүн ажабууна. Латвиахи бусад томо горогууд—Даугавпилс (Двинск) 5 мянган хүнзонтой, Вентспилс (Виндава) 15,5 мянган хүнзонтой, Резекне (Режина) 13 мянган хүнзонтой.

Латвийн түмэр замын 3 мянган километрээ дээшэ болоно. Орон доторонь 2 мянган километр шахуу ута шоссеһа ба бусад заһамал харгынууд бий. Автомобиллар ба автобусар ябага өхөөр дэлгэрэхэй. Судно ябадаг мурэнүүдэ нэрлэбэ: Баруун Двина ба Виндава болоно.

III. Эстонско ССР

Эстонско ССР болбол газарайгаа хэмжээгээршэ, хүнзонийгоо тоогооршэ бусад хоёр республиканууднаа эгээн багань болоно. Эстонийн газарын 47549 квадратна километр юм. Эстонийн хойто хилэнэ Финскэ эзлэвэй ба баруун тээхи хилэнэ Балтийн далайн ба Рижскэ заливай эрьсөнүүдтэ тулана.

Эстонийн хойто хилэнэ Финскэ эзлэвэй ба баруун тээхи хилэнэ Балтийн далайн ба Рижскэ заливай эрьсөнүүдтэ тулана. Далайн эрьсөнүүдэ зүбшанан хилэнэ 3404 километр ута Монзуиска архипелагай 70 аралууд Эстонийн территориядо хабаатана; эдэ аралууднаа үлэмжэ тононуудын нэрлэбэл: Сааремаа (Эзэль), Хишумаа (Даго), Муху (Моон), Рижскэ ба Финскэ заливуудта ородог уулзуури дээрэ байһан Монзуиска архипелагай аралууд хадаа угаа шухала стратегическэ удхатай байна. Эстонидо хамта 1120 мянган хүн ажабууна. Хүн зонийн арбаной юань хуби шахуун эстонцууд болоно. Ородууд—8 процентһээ үлүү.

Нүгөөдэ хоёр республикануудтал агли Эстони болбол аграрна орон мүн. Хүдөөажалын шөгэлтэнэ мал үхдөөрлөг болоно. Сабшалан ба бэлшээрн хамта 1747 мянган гектар газар эзлэнэ, тариалгын газар—1100 мянган гектар. Тэнгэ таригладаг гол культурануудын: хара тарьян, пшеяцэ, ячмень, овес, картофель, лён. Эстонидо эбэртэ томо малнуудын—695 мянга, гахайнууд—442, морид 218 мянган. Промышленна предпрятинүүд хамтадаа 11 мянган. Эзлэн гол түдэб жэжэнууд, хахалкустарна үйлдэбэрнүүд байха юм. Бүд нэхэдэг, ой модоной, эдөө хоол болбосоруудад, металл үйлдэбэрлэдэг, машина байгуулгын, химическэ ба бусад предпрятинүүд бий.

Эстонийн столица ба томоһог порт—Таллин (Ревель), тэнгэ 146 мянган хүн ажабууна. Таллинда хөхөн оломо предпрятинүүд бий. Тэнгэһэй тооло 1913 ондо байгуулагданан Росо-Балтийска сулбобайтуулгын завод оросоно. Энэ завод хадаа 30-аад мянган тононо уһаагтаажамгатай 2 судна ба 6 пароходые нэгэ доро бүтөөхөөр хараалагдахан байгаа. Таллинда вагонобайтуулгын завод, түмэр замай томо-томо мастерскойнууд, бүд нэхэдэг фабриканууд, электророборудованин завод ба бусад предпрятинүүд бий юм.

Эстонийн хоёрдохи томо центри болбол 58 мянган зонтой, университеттай город—Тарту (Юрьев) болоно. Эндэ телефоний аппарат бүтөөгдө өхөхөн завод бий.

24 мянган хүн зонтой Нарва город Эстонийн бүд нэхэлгын промышленностин центри мүн. 21 мянган хүнзонтой Пярну (Пернов)—Рижскэ заливай эрье дээрхи порт гээшэ.

публиканецуудай кандидат—Уилки болбол 48 штадуудай мийл 10 штадуудад олонхи голосууды абалан байна.

Президентэ кандидатурые дэбжүүлхэһэй үлүүлээр, гурбан харын торшо дотор национальна партина сьезинүүд дээрэ болоһон, республиканецуудай ба демократуудай хоорондох хунгалтын урда тээхи буудалдаан болбол «дэ хоёр партинуудай дундаху үсэд тэмсээнэй» характертай бншэ, харин оппозицинуудай жирын добоолгомуудай характертай байба.

Президентэ ба вице-президентэ республиканецууднаа ба демократууднаа дэбжүүлэгдэнэн кандидатууд болбол Америка хадаа тон хатуу үсын урда байна гэжэ өөһадынгөө үгэнүүд соо мэдэрдөб. Уилки болбол хүдөлмэригүйдэгтэй тон хангалтагүйгөөр тэмсээнэ гэжэ Рузвельтыне эземэлбэ. 1936 ондо, Рузвельтын кандидатурын хоёрдох болзортэ табигтаад байха үедэ орон доторонь 9400 мянган хүдөлмэригүшүүд байһан ба 1940 ондо, Уилкин мэдүүлхэнэй ёһоор, хүдөлмэригүшүүдэй тоо 9600 мянган хүн болоно.

Рузвельт хадаа Уилкин мэдүүлхэниэ өхөөр арсангүй. Харин, демократическа партина национальна комитетэй түрүүлэгшэ Флин гэгшэ, Лафоллетын сенатска комиссин хэрэгүүд сооһоо абтанан, тухай справные сентибриен өхөөр тушагданан байна. Эдэ зүйлүүд болбол Уилкин эрхилхэн

предпрятинүүд хадаа хүдөлмэришэдэй дундаху шпонажатай тэмсэлдэ, буу зэбсэг ба бомбонууды бэлдэхэдэ, үйлдэбэрини союзтай ба хүдөлмэришэдэй организацинуудтай тэмсэлдэ арбаад мингаад долларнууды гаргалшалан тухайн гэршэлэнэ.

Гадаада политикын асуудалуудад буудалдаан болбол хунгалтын урда тээхи кампанин үлүүлэй үдээ ээ хэлиһан байна. Зэбсэглэлтэе эхэдхэ, бүтөөлнитын сэрэгэй уялгата албые һаяар бий болгохо ба Англида али болохо аргаар туһаламжа үзүүлжэ тухайда кандидатууд болбол тои агли һамамжатайнууд байба.

Англида туһаламжана үшөө шамагдахка тухай хунгалтануудай үлүүлээр Рузвельт соносохто. Демократическа сенатор Кинг гэгшэ США-да буу зэбсэг ба сэрэгэй бусад зүйлүүдэе худалдажа абалхын тулаа, Англида американска кредитые үгэхэ тухай законопроект хоёрдох конгресстэ оруулба. Юнайтед Прессэй мэдээгэй ёһоор, сэрэгэй министертство болбол 3 мянган хүнүүдтэй армиэ зэбсэглэхын тулаа 5 миллиард доллары ассигновани дээрэ нэмэхэниэ, конгрессы өөлжөөтэ сессийнэ эрхжэ һанаатай байна.

В. ЛАН.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.